

Päiväys
25.3.2025

Diaarinumero
1115/03.04.04.04.19/2023

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätös ympäristönsuojelulain mukaisessa valitusasiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

25.3.2025

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **1.4.2025**.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 25.3.2025 nro 337/2025, valitus ympäristölupa-asiassa, koskien eläinsuojan ympäristölupa, maidontuotanto, Haapajärvi

Luvan hakija

Harri Finnilä

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **25.3.2025 – 2.5.2025** hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:

<https://oikeus.fi/hallinto-oikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallinto-oikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Muutoksenhakuohjeet

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetystä valitusosoituksesta. Valitusaika päättyy **2.5.2025**.

25.03.2025

Dnro 1115/03.04.04.04.19/2023

Asia Valitus ympäristölupa-asiassa

Valittaja Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)

Luvan hakija Harri Finnilä

Päätös, josta valitetaan

Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen ympäristötarkastaja 28.8.2023 § 10

Ympäristötarkastaja on myöntänyt Harri Finnilälle ympäristöluvan maidontuotantotoiminnalle ja sen laajentamiselle kiinteistöillä Rauhala 69-401-31-87 ja Rauhalanlisä 69-401-31-70 hakemuksen liitteenä olevan asemapiirroksen (13.2.2023) mukaisesti ja annettuja lupamääräyksiä noudattaen.

Ympäristölupa on myönnetty siten, että eläinsuojissa voidaan pitää yhteensä enintään 70 lypsylehmää, 30 hiehoa (12–24 kk), 12 nuorkarjaa (6–12 kk) ja 20 vasikkaa (alle 6 kk). Eläinyksikkömäärä yhteensä 950,8.

Toimintaa tulee harjoittaa hakemuksen mukaisesti, ellei lupamääräyksissä toisin määrätä.

Luvassa on annettu lupamääräykset 1–32, joista lupamääräykset 1–6, 8 ja 10–20 kuuluvat seuraavasti:

1. Tilakeskuksessa oleviin eläinsuojiin voidaan sijoittaa enintään hakemuksen mukainen määrä eläimiä, eläinyksikkömäärä yhteensä 950,8 ey.

Eläinsuojien rakenteet, lannan ja jätevesien varastointi ja hulevesien käsittely

2. Eläinsuojissa muodostuva lietelanta, maito huoneen pesuvedet ja muut eläinsuojissa muodostuvat pesuvedet on varastoitava vesitiiviissä lietesäiliöissä siten, ettei niitä joudu ympäristöön. Lietelannan varastointitilavuutta (12 kk) tulee olla vähintään 1874 m³.

3. Kuivikelanta ja pilaantunut rehu tulee varastoida vesitiiviistä materiaalista rakennetuissa kuivalantaloissa siten, ettei niitä joudu ympäristöön. Kuivikelannan ja pilaantuneen rehun varastointilavuutta (12 kk) tulee olla yhteensä vähintään 962 m³.

4. Eläinsuojien rakenteiden, lietealtaiden, lietekuilujen sekä mahdollisten laakasiilojen tulee olla rakennettu vesitiiviistä materiaalista maa- ja metsätalousministeriön kyseisiä rakenteita koskevien rakentamishojjeiden mukaisesti.

5. Eläinsuojien ja lantavarastojen ympäristö tulee pitää siistinä. Kuormausalueet tulee olla vähintään kovapohjaisia. Eläinsuojien katoilta kertyvät sadevedet ja muut hulevedet tulee johtaa eläinten kulkuväylien sekä lannan varastointi- ja käsittelytilojen ulkopuolelle. Lietesäiliöt tulee aidata siten, että tahaton tippuminen estetään. Lietteiden ja kuivikelannan kuljetus- ja levityskaluston pesu tulee suorittaa siten, että pesuvesiä ei valu hallitsemattomasti ympäristöön.

6. Liete- ja kuivikelannan varastointitilat tulee tyhjentää vuosittain ja samalla tulee tarkastaa niiden kunto mahdollisten vaurioiden havaitsemiseksi. Mahdolliset vauriot tulee korjata välittömästi.

Lannan hyödyntäminen

---

8. Lietteen, kuivikelannan, pesuvesien ja mahdollisten puristenesteiden kuormaus ja kuljetus tulee suorittaa tarkoitukseen suunniteltua tiivistä kalustoa käyttäen siten, ettei niitä joudu ympäristöön, teille, ojiin, vesistöön tai pohjaveteen. Toiminnasta ei saa aiheutua kohtuutonta haittaa tai rasiutusta naapureille.

Hajuhaittojen vähentäminen

10. Tilakeskuksessa sijaitsevat lietevarastot tulee kattaa siten, että lietesäiliö 1928 m³ katetaan vähintään kelluvalla tai telttamaisella katteella. Vaihtoehtoisesti asennettava lantakanavien jäähdytys, jolloin lietesäiliön kattamisen menetelmäksi hyväksytään luonnollinen kuorettuma. Virtsakaivo (309 m³) ja pumppukaivo (28 m³) katettava tiiviillä katteella. Niemelän tilalta vuokratut lietesäiliöt (210 m³ + 210 m³) tulee olla hakemuksen mukaisesti tiiviisti katettuja. Lietesäiliöt ja lietteen täyttökaivot tulee täyttää alakautta. Tarpeetonta lietteen sekoittamista tulee välttää ja lannan siirtokuljetukset suunniteltava mahdollisimman lyhytkestoisiksi.

Molemmat kuivalantalat tulee hajuhaittojen vähentämiseksi kattaa siten, ettei sadevettä pääse lannan sekaan. Tarvittaessa käytettävä kattamiseen lisäksi ylimääräistä kuiviketta esim. turvetta, purua, olkea tms.

11. Eläinsuojien poistoilma tulee johtaa ulos mahdollisimman korkealta, vähintään kattoharjan korkeudelta. Pyrittävä johtamaan poistoilma pois päin lähimmästä häiriintyvistä kohteesta.

12. Eläinten valkuaisruokinta tulee pyrkiä optimoimaan siten, että liete- ja kuivikelantaan joutuvien typpiyhdisteiden määrä voidaan pitää mahdollisimman vähäisenä.

13. Eläinsuojien sisätilat on pidettävä mahdollisimman siistinä ja sisäilman lämpötila mahdollisimman alhaisella tasolla. Eläimet pidettävä puhtaina ja lanta poistettava riittävän lyhyin väliajoin ulkoiseen lantavarastoon. Kuivikkeet tulee pitää kuivina ja ilmavina. Myös eläinsuojien, sekä liete- ja kuivikelantavarastojen ympäristö sekä kulkutiet on pidettävä hyvässä ja siistissä kunnossa.

14. Liete- ja kuivikelannan käsittelystä ja levityksestä ei saa aiheutua kohtuutonta haittaa levitysalojen läheisyydessä oleville kiinteistöille. Lietelannan levityksessä on käytettävä hajuhaittojen vähentämiseksi sijoitettavaa levitintä. Levitysjankohta tulee pyrkiä valitsemaan siten, että naapurustolle aiheutuva haitta on mahdollisimman vähäinen. Liete- ja kuivikelannan levitystä juhlapyhinä tulee välttää.

15. Tilan hajupäästöjen vähentämiseksi tulee laatia hajunhallintasuunnitelma, jossa esitetään seuraavat asiat:

- asianmukaiset toimet ja aikataulut sisältävä toimintasuunnitelma;
- hajuntarkkailun toimintasuunnitelma;
- havaittuihin hajuhaittoihin reagoimista koskeva toimintasuunnitelma;
- hajun vähentämis- ja poistamisohjelma, jonka tarkoituksena on määrittää hajun lähde (lähteet), tarkkailla hajupäästöjä, määrittää eri lähteiden osuus ja ottaa käyttöön poisto- ja/tai vähennystoimenpiteet;
- aiempien hajuhaittoja aiheuttaneiden tilanteiden ja niihin puuttumiskeinojen tarkastelu ja hajuhaittaa aiheuttaviin tilanteisiin liittyvän tiedon levittäminen.

Hajunhallintasuunnitelma tulee laatia kolmen (3) kuukauden kuluessa laajennuksen käyttöönotosta ja toimittaa valvontaviranomaisen hyväksyttäväksi.

16. Toiminnasta ei saa aiheutua merkittävää hajuhaittaa tilakeskuksen ympäristössä. Mikäli on syytä olettaa, että toiminnasta aiheutuu hajuhaittaa, voi valvontaviranomainen antaa määräyksiä tarvittavista tutkimuksista ja hajuntorjunnasta.

Haittaeläinten torjunta

17. Kärpähaittoja torjuttava eläinsuojissa säännöllisesti siten, ettei niistä aiheudu haittaa naapurustolle.

18. Eläinten ruoka, jätteet ja muut haittaeläimiä houkuttelevat aineet tulee säilyttää siten, ettei niihin pääse haittaeläimet, kuten linnut, jyräjät tai

hyönteiset käsiksi. Tarvittaessa haittaeläinten esiintyminen estettävä torjuntatoimenpitein.

Rehun varastointi

19. Rehujen varastoinnista ei saa aiheutua pinta- ja pohjavesien tai maaperän pilaantumista. Rehujätteet tulee varastoida kuivalantalassa ja käyttää lannoitteena pelloilla.

Meluhaittojen vähentäminen

20. Tilakeskuksen toiminnasta aiheutuva melutaso ei saa melulle altistuvien asuin- tai loma-asuntojen piha-alueilla ylittää päiväaikaan (klo 07–22) keskiäänitasoa 55 dB (L_{Aeq}) ja yöaikaan (klo 22–07) keskiäänitasoa 50 dB (L_{Aeq}). Jos melu on luonteeltaan iskumaista tai kapeakaistaista, mittaus- tai laskentatulokseen lisätään 5 dB ennen sen vertaamista sallittuun melutasoon.

Lietelannan, kuivikelannan, eläinten ja rehujen kuljetukset tulee pyrkiä järjestämään arkipäivisin (ma–pe) klo 6–22 välisenä aikana.

Päätöksen täytäntöönpano

Toiminta voidaan aloittaa mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta tämän päätöksen mukaisesti 2 000 euron vakuutta vastaan.

Valituksenalaisen päätöksen perusteluja

Luvan myöntämisen edellytykset on ratkaistu 950,8 eläinyksikön eläinmäärälle, jotka sijoittuvat kahteen tilakeskuksessa olemassa olevaan eläinsuojarakennukseen.

Kun arvioidaan, saattaako toiminnasta aiheutua kohtuutonta rasitusta, on kyse tapauskohtaisesta harkinnasta, jossa on eräistä naapurisuhteista annetun lain 17 §:n 2 momentin edellyttämällä tavalla otettava huomioon paikalliset olosuhteet, rasituksen muu tavanomaisuus, rasituksen voimakkuus ja kesto, rasituksen syntymisen alkamisajankohta sekä muut vastaavat seikat. Lisäksi merkityksellisiä seikkoja ovat etäisyys lähimpiin häiriintyviin kohteisiin, alueen luonne, laajennuksen sijoittuminen alueella, hajun leviämissesteet ja häiriintyvien kohteiden sijainti sekä laajentumisen jälkeinen alueen eläinyksiköiden kokonaismäärä.

Etäisyys eläinsuojasta lähimmän naapurin asuinrakennukseen on huomattavasti lyhyempi kuin eläinsuoja-asetuksen liitteen 1 taulukossa 2 edellytetään nyt kysymyksessä olevan kaltaiselta toiminnalta. Lähin naapurin asuinrakennus sijaitsee noin 30 metrin päässä olemassa olevan hiehonavetan pohjoispuolella. Etelä- ja lounaispuolella naapurit ovat 90 metrin ja 105 metrin

päässä eläinsuojista. Etäisyydet on mitattu maanmittauslaitoksen kiinteistötietopalvelun karttaohjelmassa. Lyhyiden etäisyyksien vuoksi asia on ratkaistu ilmoitusmenettelyn sijaan ympäristölupakäsittelyssä.

Hakija on tiedottanut etukäteen perusteluista tarkemmin ilmenevien kiinteistöjen omistajia, jotka ovat suhtautuneet myönteisesti vireillä olevaan hankkeeseen allekirjoittamalla suostumukset, jotka on esitetty hakemuksen liitteenä. Tilan pohjoispuolella sijaitsevan lammastilan (lähimmän naapurin) lietesäiliöt on vuokrattu kirjallisella vuokrasopimuksella hakijan käyttöön ja naapuri on myös allekirjoittanut suostumukseksi nimetyn asiakirjan. Etenkin lähimpien naapurien suostumuksella (etäisyys alle 150 metriä) ja lähimmältä naapurilta vuokrattujen lantavarastojen vuokrasopimuksella on vaikutusta, kun arvioidaan toiminnasta mahdollisesti aiheutuvan haitan tai rasituksen kohtuuttomuutta. Päätöksessä on annettu tarvittavat määräykset hajuhaittojen poistamiseksi.

Kun otetaan huomioon eläinsuojien eläinmäärä ja sijaintipaikan ympäristö, toiminta ei etukäteen arvioituna aiheuta yksinään, eikä alueen muiden toimijoiden kanssa terveyshaittaa, merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän tai pinta-/pohjaveden pilaantumista, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella eikä eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta.

Toiminnan aloittaminen lupamääräyksiä noudattamalla ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemistä ei etukäteen arvioituna aiheuta haittaa ympäristössä verrattuna jo olemassa olevaan tilanteeseen. Hakemuksessa esitetyt perustelut toiminnan aloittamisesta on hyväksytty.

Ympäristöluvan myöntäminen ei edellytä, että toiminta olisi täysin hajutonta tai haitatonta. Toimittaessa hakemuksen ja tämän päätöksen mukaisesti tilan toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on vaatinut, että ympäristötarkastajan päätös kumotaan ja hakemus hylätään.

Perustelut

Ympäristöministeriön kotieläintalouden ympäristönsuojeluohjeen (29.6.2009) mukaan pienten ja keskisuurien eläinsuojien laajennuksissa suosituksetäisyys häiriintyvistä kohteesta on vähintään 100 metriä. Kotieläintalouden

ympäristönsuojeluohje (Ympäristöministeriön julkaisuja 2021:17) on korvannut edellä mainitun ympäristönsuojeluohjeen (29.6.2009). Lupakäytäntönä on ollut, ettei uusia toimintoja tai laajennuksia sijoiteta alle 100 metrin päähän häiriintyvistä kohteesta.

Lisäksi uudessa ympäristönsuojeluohjeessa (2021:17) todetaan eläinsuojan sijoittamisesta, että ilmoitusmenettelyn vähimmäisetäisyydet (eläinsuojasetus 138/2019, liite 1) perustuvat viimeisimpään tutkittuun tietoon ja niissä on myös huomioitu eläinsuojissa käytettäviä tekniikoita ja niiden vaikutuksia etäisyyteen. Vähimmäisvaatimukset ovat parhaaseen tutkittuun tietoon perustuvia minimivaatimuksia, jotta hajua ei esiintyisi häiritsevän paljon. Taulukossa 1 esitetyt vähimmäisetäisyydet alkavat 100 metrillä.

Valituksenalaisessa päätöksessä on hyväksytty laajennuskohteiden sijoittuminen kohtuuttoman lähelle naapurin asuinrakennusta. Lypsykarjarakennuksen uudet tuotantotilat sijoittuvat lähimmillään 75 metrin etäisyydelle ja nuorkarjarakennuksen uudet tuotantotilat lähimmillään 30 metrin etäisyydelle naapurin asuinrakennuksesta. Lisäksi lypsypihatton laajennusosan yhteyteen sijoitetaan uusi kuivalantala, joka sijaitsee 80 metrin etäisyydellä samasta naapurista. Laajennusosista 95 metrin etäisyydellä etelässä sijaitsee myös vapaa-ajan asunto.

Päätöksen perusteluissa on ympäristöluvan myöntämisen edellytykset perusteltu sillä, että uusia tuotantotiloja ei tehdä, vaan eläimet sijoitetaan olemassa olevien rakennusten sisälle. Hakemuksen mukainen eläinmäärän lisääminen on toiminnan laajentamista, vaikka kyseessä olisi muutokset nykyisen rakennuksen sisällä. Muutos on verrattavissa uuden laajennusosan käyttöönottoon. Huolimatta lähimmän naapurin toimittamasta suostumuksesta haitta naapureille lisääntyy merkittävästi esimerkiksi lisääntyvästä lannan kuljettamisesta.

Asian käsittely ja selvittäminen hallinto-oikeudessa

Haapajärven kaupungin ympäristöpalveluilta (Haapajärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen 1.10.2023 alkaen) on pyydetty lausunto valituksesta. *Hallinto-oikeus* on varannut Haapajärven kaupungin terveydensuojelu- ja rakennusvalvontaviranomaisille tilaisuuden vastineen antamiseen valituksesta.

Haapajärven kaupungin ympäristötarkastaja on pyytänyt ELY-keskuksen valituksen hylkäämistä seuraavin perustein:

Lähimmän naapurin voidaan katsoa olevan mukana valituksen kohteena olevan eläintilan toiminnassa siinä määrin, että luvan myöntämiselle ei muodostu estettä. Lähin naapuri on kirjallisella sopimuksella vuokrannut tilansa lietesäiliöt luvan hakijalle ja lisäksi allekirjoittanut suostumukseksi nimetyn asiakirjan. Suostumuksen ovat allekirjoittaneet myös muut lähistön naapurit, eikä ympäristölupakäsittelyssä naapureiden toimesta ole valitettu tai jätetty muistutuksia. Toiseksi lähimpänä oleva häiriintyvä kohde on lähes

100 metrin etäisyydellä, ja sille ei oletettavasti aiheudu kohtuutonta hajuhaittaa toiminnasta, kun huomioidaan päätöksessä annetut lupamääräykset ja suhteellisen vähäinen eläinmäärän lisääminen pääosin sisäisin järjestelyin.

Ympäristöministeriön vanhan kotieläintalouden ympäristönsuojeluohjeen (ympäristöhallinnon ohjeita 1:2010) mukainen 100 metrin etäisyys on suositus, joten se ei ole ehdoton vaatimus. Ympäristölupaa myönnettäessä on käytetty tapauskohtaista harkintaa, jossa on huomioitu eläinmäärä, sijaintipaikan ympäristö, paikalliset olosuhteet ja suunniteltu toimintakokonaisuus. Uuden kotieläintalouden ympäristönsuojeluohjeen (2021:17) mukaiset vähimmäisvaatimukset koskevat pääosin ilmoitusmenettelyä, jolloin naapurussuhdelain mukaisten ympäristölupien käsittelyyn voidaan käyttää enemmän tapauskohtaista harkintaa, eikä niihin suoraan sovelleta ilmoitusmenettelyasetusta (138/2019).

Ympäristölupapäätöksessä on annettu hajuhaittojen vähentämiseksi useita, tavanomaista tiukempia määräyksiä, joilla saavutetaan mahdollisten hajuhaittojen osalta sellainen taso, että tilan toiminta esitettyssä laajuudessa on mahdollista ilman toimijan kannalta kohtuuttomia vaatimuksia tai naapurustoon kohdistuvia hajuhaittoja. Lupamääräyksillä on huomioitu välittömät hajunhallintatoimet, hajupäästöjen seuranta ja puuttumiskeinot mahdollisissa valitustilanteissa. Hajuhaittojen vähentämiseksi on huomioitu eläinten pitoon, lannan varastointiin ja kuljetukseen sekä lannan levitykseen liittyvät asiat. Eläinsuojan toiminnasta ei ole tullut valvontaviranomaisen tietoon valituksia, eikä vaikutusalueella ole muita merkittäviä hajupäästölähteitä, jotka tulisi huomioida lupakäsittelyssä mahdollisten yhteisvaikutusten osalta.

Luvanvaraisia kohteita valvotaan valvontaviranomaisen toimesta tarkemmin ja tiheämmin kuin luparajan alittavia eläinsuojia, joilla ei ole vastaavia hajupäästöjä vähentäviä velvoitteita.

Valituksenalaisessa päätöksessä on annettu tarpeelliset lupamääräykset, joiden voidaan olettaa alentavan eläinsuojan ympäristövaikutuksia siinä määrin, että ympäristölupa on myönnettävissä. Valituksen kohteena oleva toiminta on pienimuotoista, naapuruston laajasti hyväksymää ja alueelle tyypillistä, eikä siitä voi etukäteen olettaa aiheutuvaksi ympäristönsuojelulain mukaista kohtuutonta rasitusta tai muutakaan ympäristönsuojelulaissa kiellettyä seurausta.

Toiminnan ympäristövaikutukset eivät ole yleisen edun kannalta merkittäviä, eikä ympäristöluvan myöntäminen edellytä, että toiminta olisi täysin hajutonta tai haitatonta.

Haapajärven kaupungin rakennustarkastaja on viitannut hakemuksesta antamaansa lausuntoon ja todennut muun ohella, että Kumisevan kylän rakentaminen on luonteeltaan haja-asutusmaista. Alueelle on osana Haapajärven keskustan osayleiskaavaa laadittu maankäyttöselvitys (Ylipää-Kumiseva maankäyttöselvitys 16.8.2013). Selvityksen yhtenä tarkoituksena on ollut tilojen elinvoimaisuuden säilyttäminen ohjaamalla pientalorakentamista

maatilojen ympärille merkittyjen ohjeellisten suojavyöhykkeiden ulkopuolelle. Nyt kyseessä oleva maatilakeskus on maankäytönselvityksessä huomioitu osoittamalla sen ympärille ohjeellinen suojavyöhyke. Maatilakeskus on ollut toiminnassa ennen selvitystä ja keskeytyksettä sen laatimisen jälkeen.

Haapajärven kaupungin terveydensuojeluviranomainen on ilmoittanut, että se ei anna vastinetta asiassa.

Luvan hakija on vaatinut, että valitus hylätään, ja todennut muun ohella seuraavaa:

Hakijan tilakeskus sijoittuu maatalousvaltaiselle alueelle, jossa naapureiden asuinrakennukset ovat historiallisesti sijoittuneena nauhamaisesti alueella olevien kulkuyhteyksien varrelle. Hakijan ja lähimmän naapurin, johon myös valituskirjelmässä on viitattu, asuinrakennusten väli on noin kolme metriä.

Kotieläintuotannon luvan mukaisessa laajennuksessa on huomioitu paikalliset olosuhteet. Tämä on rajoittanut laajennuksen koon ja eläinten sijoittelun yksinomaan olemassa oleviin tuotantorakennuksiin, jotka jo nykyisin toimivat kotieläinsuojina. ELY-keskuksen näkemyksestä poiketen esimerkiksi nuorkarjatilat pysyvät muuttumattomina olemassa olevissa tiloissa, jotka ovat olleet käytössä vuodesta 1958 lähtien. Ainut laajennus on lypsypihatton eteläreunalle suunniteltu 4,75 metriä leveä ruokinta-alue, jonka päähän on sijoitettu 42 m²:n suuruinen lannan välivarasto lähinnä helpottamaan ruokintakäytävän puhtaanapitoa sekä kuormausta poistettaessa ja siirrettäessä lantaa lypsypihattorakennuksesta erilliseen kuivalantalaan.

Lähimmän asuinrakennuksen omistaja on jo hakemuksen käsittelyvaiheessa antanut suostumuksensa hankkeelle. Lisäksi kyseisen kiinteistön omistaja on vuokrannut kiinteistöllään sijaitsevat lietesäiliöt hakijalle laajennushankkeen tarpeisiin. Tämä tekee kyseisen kiinteistön omistajasta sillä tavoin asianosaisen, että ympäristöhallinnolla ei ole velvollisuutta puolustaa heidän etujaan valittamalla hankkeesta yleisen edun nimissä esimerkiksi vetoamalla ohjeellisiin vähimmäisetäisyyksiin, jotka eivät täyty. Myös lähimmän vapaa-ajan rakennuksen omistajat ovat antaneet suostumuksensa hankkeelle hakemuksen käsittelyn yhteydessä. Etäisyys eläinsuojasta kapenisi hankkeen johdosta noin 95 metriin. Myös tämä seikka on ollut tiedossa suostumuksia annettaessa. Koska kyse on verrattain pienestä laajennuksesta, on muutoksia hankkeen todellisten ympäristövaikutusten ja nykytilanteen välillä käytännössä mahdoton havaita. Tämä on tiedostettu myös lähiympäristön naapureiden osalta. Tämän johdosta molemmat alle 100 metrin etäisyydelle sijoittuvat naapurit ovat toistaneet luvan myöntämistä puoltavat näkemyksensä antamalla hallinto-oikeudelle lausumat, jotka on esitetty vastineen liitteinä.

Lannanmuodostuksen kannalta merkittävimpien eläinryhmien, lypsylehmien ja 12–24 kuukauden ikäisten hiehojen, kohdalla eläinmäärän lisäys nykyiseen on 9 lypsävää ja 13 hiehoa. Taulukkoarvoilla näiden tuottama kuivikelantamäärä (kestokuivikepihatosta) on yhteensä noin 432 m³. Keskimääräisellä 15 m³:n kuormakoolla tämä tarkoittaa 28 siirtokuljetustapahtumaa koko vuoden aikana ajoittuen käytännössä kevääseen

ja syksyyn yhden-kahden päivän ajalle. Lannanajosta aiheutuvaa liikennettä ei siten tule pitää naapuruston kannalta kohtuuttomana.

Toimittaessa ympäristölupapäätöksen mukaisesti on toiminnalle ja sen laajenukselle olemassa ympäristönsuojelulain mukaiset sijoitusedellytykset.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on ilmoittanut, että se ei anna vastaselitystä.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Perustelut

Sovellettavia oikeusohjeita

Ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan *ympäristön pilaantumisella* tarkoitetaan ympäristönsuojelulaissa sellaista päästöä, jonka seurauksena aiheutuu joko yksin tai yhdessä muiden päästöjen kanssa: a) terveyshaittaa; b) haittaa luonnolle ja sen toiminnoille; c) luonnonvarojen käyttämisen estymistä tai melkoista vaikeutumista; d) ympäristön yleisen viihtyisyyden tai erityisten kulttuuriarvojen vähentymistä; e) ympäristön yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvuuden vähentymistä; f) vahinkoa tai haittaa omaisuudelle taikka sen käytölle; tai g) muu näihin rinnastettava yleisen tai yksityisen edun loukkaus.

Ympäristönsuojelulain 11 §:n 1 momentin mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava siten, että toiminnasta ei aiheudu pilaantumista tai sen vaaraa ja pilaantuminen voidaan ehkäistä. Pykälän 2 momentin 1–3 kohtien mukaan toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon toiminnan: 1) luonne, kesto, ajankohta ja vaikutusten merkittävyys sekä pilaantumisen todennäköisyys ja onnettomuusriski; 2) vaikutusalueen herkkyyys ympäristön pilaantumiselle; 3) merkitys elinympäristön terveellisyyden, ja viihtyisyyden kannalta.

Ympäristönsuojelulain 27 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan ympäristölupa on oltava toimintaan, josta saattaa ympäristössä aiheutua eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusta.

Ympäristönsuojelulain 29 a §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan liitteen 4 mukaiseen ilmoituksenvaraiseen toimintaan tarvitaan ympäristölupa, jos toiminnasta saattaa aiheutua 27 §:n 2 momentissa tarkoitettu seuraus.

Ympäristönsuojelulain 48 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomaisen on tutkittava ympäristöluvan myöntämisen edellytykset ja otettava huomioon asiassa annetut lausunnot ja tehdyt muistutukset ja mielipiteet. Lupaviranomaisen on muutoinkin otettava huomioon, mitä yleisen ja

yksityisen edun turvaamiseksi säädetään. Pykälän 2 momentin mukaan ympäristölupa on myönnettävä, jos toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n 1–5 kohtien mukaan luvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa: 1) terveystahaitta; 2) merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa; 3) ympäristönsuojelulain 16–18 §:ssä kiellettyä seurausta; 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella; 5) eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusta.

Ympäristönsuojelulain 52 §:n 1 momentissa säädetään ympäristöluvassa annettavista tarpeellisista lupamääräyksistä pilaantumisen ehkäisemiseksi. Pykälän 3 momentin mukaan lupamääräyksiä annettaessa on otettava huomioon toiminnan luonne, sen alueen ominaisuudet, jolla toiminnan vaikutus ilmenee, toiminnan vaikutus ympäristöön kokonaisuutena, ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkoitettujen toimien merkitys ympäristön kokonaisuuden kannalta sekä tekniset ja taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa nämä toimet. Päästöraja-arvoa sekä päästöjen ehkäisemistä ja rajoittamista koskevien lupamääräysten tulee perustua parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan.

Eräistä naapuruussuhteista annetun lain (naapuruussuhdelaki) 17 §:n 1 momentin mukaan kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa ei saa käyttää siten, että naapurille, lähistöllä asuvalle tai kiinteistöä, rakennusta tai huoneistoa hallitsevalle aiheutuu kohtuutonta räsitusta ympäristölle haitallisista aineista, noesta, liasta, pölystä, hajusta, kosteudesta, melusta, tärinästä, säteilystä, valosta, lämmöstä tai muista vastaavista vaikutuksista. Pykälän 2 momentin mukaan arvioitaessa räsituksen kohtuuttomuutta on otettava huomioon paikalliset olosuhteet, räsituksen muu tavanomaisuus, räsituksen voimakkuus ja kesto, räsituksen syntymisen alkamisajankohta sekä muut vastaavat seikat.

Asiassa saatua selvitystä

Harri Finnilä on hakenut ympäristölupaa eläinsuojatoiminnalle kiinteistöillä Rauhala 69-401-31-87 ja Rauhalanlisä 69-401-31-70 Haapajärven kaupungissa. Toiminnalla ei ole aikaisempaa ympäristölupaa tai muuta vastaavaa lupaa. Tilalla on kaksi eläinsuojarakennusta, lietelantasäiliö ja kuivalantala sekä virtsa- ja pumppukaivot. Nykyistä 50 lypsylehmän makuuparsipihattoa laajennetaan remontoimalla ja rakentamalla umpilehmille kuivikepohjainen ummessaolo- ja poikimaosasto nykyiseen rehulatoon. Pihatton laajennusosan yhteyteen rakennetaan uusi kuivalantala. Laajennuksen jälkeen tilalla on 70 lypsylehmää, 30 hiehoa (12–24 kk), 12 lehmävasikkaa (6–12 kk) ja 20 alle kuuden kuukauden ikäistä vasikkaa. Hakemuksessa esitetyt olemassa olevat eläinmäärät ovat 61 lypsylehmää, 17 hiehoa

(12–24 kk), 7 lehmävasikkaa (6–12 kk) ja 13 alle kuuden kuukauden ikäistä vasikkaa.

Lypsykarjarakennuksen uudet tuotantotilat sijoittuvat lähimmillään 75 metrin etäisyydelle ja nuorkarjarakennuksen tuotantotilat lähimmillään 30 metrin etäisyydelle naapurin asuinrakennuksesta. Uusi kuivalantala sijaitsee 80 metrin etäisyydellä saman naapurin asuinrakennuksesta. Laajennusosista 95 metrin etäisyydellä etelässä sijaitsee myös vapaa-ajan asunto. Alle 500 metrin etäisyydellä ei ole muita eläinsuojia kuin lampola tilakeskuksen pohjoispuolella noin 65 metrin etäisyydellä lypsykarjapihatosta. Lähialueen kiinteistöjen omistajat ovat hakemukseen liitetyin kirjelmin antaneet suostumuksensa toiminnan laajentamiselle. Lammastilan (lähimmän naapurin) lietesäiliöt on vuokrattu kirjallisella vuokrasopimuksella hakijan käyttöön ja myös kyseiset naapurit ovat allekirjoittaneet suostumukseksi nimetyn asiakirjan. Alueella ei ole asema- tai yleiskaavaa.

Tilan olemassa olevan lietesäiliön hyötytilavuus on 1 727 m³ ja sen kattamistavaksi on hakemuksessa esitetty luontainen kuorettuma. Lietesäiliö täytetään altapäin. Virtsasäiliön (309 m³) kattamistapa on peltikate ja pumppukaivon (25 m³) kate on luontainen kuorettuma. Naapurutilalta vuokratut lietesäiliöt (210 m³ ja 140 m³) on katettu betonikannella. Lypsylehmäpihatossa lietekuilun hyötytilavuus on 194 m³ ja nuorkarjanavetassa 76 m³. Olemassa olevan kattamattoman kuivalantalan hyötytilavuus on 809 m³ ja uuden katetun lantalan 147 m³. Kattamattoman lantalan sadevedet imeytetään kuivikkeisiin. Valituksenalaisen päätöksen lupamääräyksessä 10 tilavuudeltaan suurin lietesäiliö on määrätty katettavaksi vähintään kelluvalla tai telttamaisella katteella. Vaihtoehtoisesti on asennettava lantakanavien jäähdytys, jolloin kattamismenettelmäksi hyväksytään luonnollinen kuorettuma. Virtsakaivo ja pumppukaivo on katettava tiiviillä katteella. Naapurutilalta vuokrattujen lietesäiliöiden tulee olla hakemuksen mukaisesti tiiviisti katettuja. Molemmat kuivalantalat tulee kattaa siten, ettei sadevettä pääse lannan sekaan.

Hakemuksen mukaan lietteen varastointi talouskeskuksen alueella ei lisäännä merkittävästi nykyisestä ja lietteen varastointiin käytetään olemassa olevia osittain katettuja säiliöitä. Lietelannan käsittelystä syntyvän hajun on arvioitu esiintyvän pääsääntöisesti lyhytkestoisena vain sekoituksen sekä lannan siirtokuljetusten yhteydessä. Tyypilliset lannan levitysajankohdat ovat viikot 18–22, jolloin levitetään 30 % lantamäärästä, viikot 26–28, jolloin levitetään 50 % lantamäärästä ja viikot 38–41, jolloin levitetään 20 % lantamäärästä.

Lypsylehmäpihatto toimii lietelantamenetelmällä ja laajennusosa kuivikelantamenetelmällä. Lypsylehmien eläinsuojassa on luonnollinen ilmanvaihto (kennoikkunat) ja katolla on kahdeksan poistohormia seitsemän metrin korkeudessa. Hiehonavetassa on koneellinen ilmanvaihto ja kolme poistohormia kuuden metrin korkeudessa. Kärpäsiä torjutaan eläinsuojissa säännöllisesti tarkoitukseen soveltuvilla aineilla. Typen haihtumisen ja hajuhaittojen vähentämiseksi lietelanta levitetään sijoittamalla. Kuivikelannan levittää urakoitsija ja se mullataan 12 tunnin kuluessa levityksestä. Säilörehu varastoidaan pyöröpaaleihin.

Hakemuksen mukaan eläinsuojista ei aiheudu meluhaittoja. Toiminnan aiheuttaman melun on arvioitu syntyvän lähinnä työkoneliikenteestä talouskeskuksen alueella lannanlevityssesonkien sekä nurmirehun korjuun aikana. Raskaan liikenteen muodostavat maitoauton käynti joka toinen päivä ja rehuauton käynnit kahden viikon välein. Teurastamon keräily- ja välitysvasikka-auto käy joka toinen viikko ja raadonkeräily tarpeen mukaan joitakin kertoja vuodessa. Muu liikenne on lähinnä tavanomaista henkilöautoliikennettä. Tilan normaalilla toiminnalla ei ole arvioitu olevan peltoviljelysseasonkien ulkopuolella käytännössä vaikutusta paikalliseen liikenteeseen tai liikennemääriin. Toiminnasta ei ole arvioitu aiheutuvan haitallista pölyämistä tai ääriä.

Oikeudellinen arviointi

Hallinto-oikeudessa on ELY-keskuksen valituksesta arvioitavana, onko Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen ympäristötarkastaja voinut myöntää ympäristöluvan eläinsuojatoiminnalle kyseessä olevalle sijoituspaikalle. Koska toiminnalla ei ole aikaisempaa ympäristölupaa tai muuta vastaavaa lupaa, toiminta hakemuksen mukaisesti laajennettuna rinnastuu uuden eläinsuojatoiminnan sijoittamiseen alueelle, kun harkitaan ympäristöluvan myöntämisen edellytyksiä.

Valituksessa on vedottu ilmoituksenvaraisista eläinsuojista annetun valtioneuvoston asetuksen (138/2019, eläinsuoja-asetus) liitteen 1 mukaisiin vähimmäisetaisyyksiin, jotka alkavat 100 metrillä. Hallinto-oikeus toteaa, että eläinsuoja-asetusta sovelletaan ilmoitusmenettelyssä ympäristönsuojelun vähimmäisvaatimuksena, eivätkä asetuksen vähimmäisetaisyydet sido ympäristölupamenettelyä. Ympäristölupamenettelyssä eläinsuojan sijoituspaikan valinnassa sovelletaan ympäristönsuojelulain 11 §:ssä säädettyä sijoituspaikan tapauskohtaista harkintaa. Eläinmäärän perusteella kyse olisi ilmoituksenvaraisesta toiminnasta, mutta lyhyiden suojaetaisyyksien vuoksi asia on käsitelty ympäristölupamenettelyssä tapauskohtaisesti vaikutuksiin perustuvan ympäristönsuojelulain 27 §:n 2 momentin 3 kohdan nojalla. Eläinsuoja-asetuksen mukaiset vähimmäisetaisyydet ja valituksessa viitatus ympäristönsuojeluohjeet voidaan ottaa huomioon asiassa saatuna selvityksenä toiminnan sijoituspaikkaa arvioitaessa. Ympäristönsuojeluohjeet eivät ole oikeudellisesti sitovia.

ELY-keskus on voinut ympäristönsuojelulain yleisen edun valvojana tuoda esille toiminnasta naapureille mahdollisesti aiheutuvat haitat. Valituksessa on todettu haitan naapureille lisääntyvän merkittävästi esimerkiksi lisääntyvästä lannan kuljettamisesta. Valituksessa ei ole lannan kuljetusten lisäksi tarkemmin esitetty, millaista haittaa toiminnasta katsotaan naapureille aiheutuvan.

Toiminnassa muodostuvan lietteen ja lannan kuljetusten osalta hallinto-oikeus toteaa, että hakemuksen mukaan tilakeskukseen ei rakenneta uusia lietesäiliöitä. Lypsylehmäpihaton laajennusosan yhteyteen rakennetaan kiinteällä katteella katettu ovellinen kuivalantala. Lietesäiliöt ja kuivalantalat

tyhjennetään kausittaisesti. Lietteen ja lannan varastointi ja kuljetukset eivät hakemuksen mukaan lisäänty merkittävästi aiemmasta. Nykyisestä toiminnasta ei ole tullut valvontaviranomaiselle valituksia hajuhaitasta. Haittojen ehkäisemiseksi ympäristöluvassa on annettu määräyksiä muun ohella kuljetusten järjestämisestä, lietesäiliöiden ja kuivalantaloiden kattamisesta, eläinsuojien poistoilman johtamisesta, eläinten ruokinnasta, tilojen puhtaanapidosta ja hajunhallintasuunnitelmasta.

Suojaetäisyydet ovat lähimpien asumiseen tai loma-asumiseen tarkoitettujen rakennusten osalta lyhyet. Hallinto-oikeus kuitenkin katsoo, että lupamääräyksiin voidaan riittävästi ehkäistä toiminnasta aiheutuvia haittoja, erityisesti hajuhaittaa. Naapureiden suostumuksille ja lähimmän naapuritilan kanssa tehdylle lietesäiliöiden vuokrasopimukselle on tässä tapauksessa voitu antaa merkitystä tapauskohtaisessa lupaharkinnassa toiminnan sijoittumispaikan sopivuutta arvioitaessa.

Edellä lausutun perusteella ja, kun otetaan huomioon toiminnan luonne sekä kiinteistöillä jo aiemmin harjoitettu eläintenpito, hallinto-oikeus katsoo, että kun toimintaa harjoitetaan hakemuksen ja valituksenalaisessa päätöksessä annettujen lupamääräysten mukaisesti, siitä ei asiassa saadun selvityksen perusteella aiheudu naapuruussuhdelain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta tai muutakaan ympäristönsuojelulain 49 §:ssä tarkoitettua ympäristön pilaantumista. Ympäristöluvan myöntämisen edellytykset kyseessä olevalle sijoituspaikalle täyttyvät ympäristönsuojelulain 11 §:n mukaisesti. Ympäristötarkastajan päätöstä ei siten ole syytä kumota, vaan ELY-keskuksen valitus on hylättävä.

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Haapajärven kaupunginhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen saa hakea muutosta.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **2.5.2025**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Laura Portin ja Tanja Fagerhed sekä tekniikan alan hallinto-oikeustuomari Jenni Korpeinen.

Esittelijä Heidi Laakso

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Päätös maksutta	Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus / Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue
Jäljennös maksutta	Harri Finnilä Haapajärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen Haapajärven kaupungin terveydensuojeluviranomainen Haapajärven kaupungin rakennusvalvontaviranomainen Haapajärven kaupunginhallitus Pohjois-Suomen aluehallintovirasto / Ympäristölupavastuualue Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite:	Korkein hallinto-oikeus PL 180, 00131 Helsinki
Sähköposti:	korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi
Käyntiosoite:	Fabianinkatu 15, 00130 Helsinki
Puhelin:	029 56 40200
Faksi:	029 56 40382
Aukioloaika:	arkipäivisin klo 8.00–16.15
Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:	https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/ /